

Veelgestelde vragen beroepenstructuur orthopedagogische zorg

Wat is kenmerkend voor de beroepenstructuur orthopedagogische zorg?

Kenmerkend voor de beroepenstructuur orthopedagogische zorg is het specifieke van het beroep en de basis daarvan: de wetenschap van de pedagogiek. De pedagogiek is de wetenschap van de opvoedingsrelatie; de driehoek tussen ouder, kind en andere actoren in de opvoeding, die samen de optimale ontwikkeling van jeugdigen (of van volwassenen met een beperking) als doel hebben. Orthopedagogen richten zich op opvoedings- en ontwikkelingssituaties die problematisch kunnen worden of al zijn.

Kenmerkend is daarnaast dat de beroepenstructuur drie niveaus van vakbekwaamheid kent:

- de universitair opgeleide master;
- de orthopedagoog-generalist;
- een (nog nader te onderzoeken) specialisme orthopedagogiek.

Voor elk niveau van vakbekwaamheid kent de beroepenstructuur een *beroepscompetentieprofiel* en een *Kwaliteitsregister*. In die NVO-Kwaliteitsregisters houden orthopedagogen ná hun opleiding hun algemene niveau van vakbekwaamheid bij, vaak met specifieke deskundigheden, zoals leer- en gedragsvraagstukken, veiligheidsvraagstukken, gezinnen in multi-probleemsituaties en het voorkomen of afschalen van onvrijwillige zorg.

Omdat de NVO de beroepscompetentieprofielen zelf periodiek actualiseert, in overleg met cliëntorganisaties en werkgevers, is de beroepenstructuur flexibel -er kan snel worden ingespeeld op relevante maatschappelijk ontwikkelingen- én doelmatig.

Waarom zijn cliënten en verwijzers gebaat bij deze beroepenstructuur?

De beroepenstructuur maakt inzichtelijk welke niveaus van vakbekwaamheid het beroep kent en hoe die zich verhouden tot specifieke deskundigheden, zoals bijvoorbeeld kennis van gedrags- en ontwikkelingsvraagstukken, jeugdbescherming, onvrijwillige zorg en bepaalde therapieën.

De NVO denkt dat cliënten en verwijzers echter nog meer gebaat zullen zijn bij de verdere uitwerking in portfolio's, die kunnen worden gedestilleerd uit de NVO-Kwaliteitsregisters. Zo kan een orthopedagoog zelf laten zien, in een door de beroepsgroep gecertificeerd getuigschrift, over welke specifieke, in dit geval voor deze betreffende zorgvraag relevante deskundigheid, een orthopedagoog beschikt. Dit is één van de ontwikkelpunten van de beroepenstructuur.

Waarom heeft de NVO dit initiatief genomen?

Er zijn diverse signalen dat het arsenaal van beroepen in de zorg voor cliënten, verwijzers en overigens ook voor werkgevers verwarrend is. Wie doet nou wat? En wie mag nou wat? Wie kán nou wat? Verwarrend is dat orthopedagogen zichzelf ook wel aanduiden met de therapie waarin zij zijn geschoold, bijvoorbeeld systeemtherapeut.

Er zijn tal van registers; wettelijke registers, beroepsregisters bij verenigingen, bij stichting SKJ voor professionals in de jeugdsector en registers voor bepaalde therapieën. Hoe moet je als cliënt of verwijzer die verschillende registers duiden?

Het eigene van de orthopedagoog is voor veel stakeholders, inclusief werkgevers, toch nog onbekend, net zoals het verschil tussen een master-orthopedagoog en een orthopedagoog-generalist. Met deze beroepenstructuur willen we meer duidelijkheid te creëren.

Hoe zijn leden betrokken bij de ontwikkeling van deze beroepenstructuur?

De leden zijn van oudsher systematisch betrokken bij:

- het opstellen van de beroepscompetentieprofielen;
- het opstellen en toepassen van de normen voor de NVO-Kwaliteitsregisters.

De beroepscompetentieprofielen worden opgesteld door werk- en projectgroepen en vastgesteld door de ledenraad.

De normen van de NVO-Kwaliteitsregisters worden opgesteld door commissies en, in de vorm van reglementen, eveneens vastgesteld door de ledenraad. Over kleine tussentijdse aanpassingen besluit het bestuur.

De beroepenstructuur zoals die er nu staat, vergt in tal van opzichten verdere uitwerking. De NVO betreft daar bij haar leden, en ook stakeholders zoals branche- en cliëntorganisaties.

Hoe zijn cliënten betrokken bij de ontwikkeling van deze beroepenstructuur?

De NVO was mede-opdrachtgever en financier van een project beroepenstructuur voor zowel psychologische als pedagogische zorg. De eerste fase van dat project, leidde op basis van inventariserende bijeenkomsten met o.a. cliëntorganisaties, tot een [eerste inventariserend rapport](#) . Dat was een basis voor de NVO om in de beroepenstructuur orthopedagogische zorg op voort te bouwen. Bij de verdere uitwerking van de beroepenstructuur worden cliëntorganisaties nauw betrokken.

Hoe zijn werkgevers betrokken bij de ontwikkeling van deze beroepenstructuur?

Werkgevers zijn met name betrokken bij het tot stand komen van de beroepscompetentieprofielen. In de nabije toekomst worden zij ook betrokken bij de normering voor de NVO-Kwaliteitsregisters en bij het inventariseren van de behoefte aan een specialisme orthopedagogiek.

Waarom alleen een beroepenstructuur voor orthopedagogische zorg en niet voor de hele beroepsgroep?

Er is een aantal redenen waarom is gekozen voor een beroepenstructuur orthopedagogiek:

- De orthopedagogiek is veruit de grootste stroming binnen de pedagogiek;
- Onder pedagogen zijn het vooral de orthopedagogen die individuele gezondheidszorg verlenen;
- De zorg kent, veel meer dan andere terreinen, een beroepenstructuur van verdere specialisatie en het bijhouden van vakbekwaamheden. Alleen de discipline orthopedagogiek kent daarom een postmasteropleiding en oriënteert zich nu op een specialisme;
- Registratie is vooral belangrijk voor beroepsbeoefenaren die als individuele beroepsbeoefenaar contact hebben met individuele cliënten, die afhankelijk zijn van hun deskundigheid.

Waarom omarmt de NVO het advies De B van Bekwaam, terwijl veel andere beroepsgroepen zich daar juist fel tegen verzetten?

De NVO vindt dat de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving met haar denken in termen van bekwaamheid, de voortdurende ontwikkeling daarvan ook ná de opleiding, de rol van beroepsverenigingen in de normering en het bijhouden daarvan en het idee van een portfolio een heel mooie aanzet heeft gegeven; een aanzet die zich heel goed verhoudt tot het uitgangspunt van de NVO 'bekwaam is bevoegd' en 'Van wie mág wat?' naar 'Wie kán wat?'

Dat neemt niet weg dat het nog een hele uitdaging zal zijn om te komen tot portfolio's die voor cliënten en verwijzers eenduidig zijn.

Veel beroepsverenigingen hebben vooral moeite met de voorstellen in de B van Bekwaam voor specialismen, omdat die buiten een wettelijk kader worden geplaatst. Ook is een zorgpunt dat het advies voorstelt BIG-beroepen te beperken tot beroepen waarvan de opleiding wordt gefinancierd door OCW en die toe leiden tot beroepen met voorbehouden handelingen. De huidige artikel-3-beroepen psychotherapeut, gezondheidszorgpsycholoog en ook de orthopedagoog-generalist vallen buiten die definitie.

De NVO vindt dat het denken in flexibele vormen van vakbekwaamheid en het kunnen inzetten van die vakbekwaamheid daar waar de cliënt die primair nodig heeft, zonder extra doorverwijzing of onnodige administratieve lasten, het primaat verdient.

[Wat betekent een eigen beroepenstructuur orthopedagogische zorg voor samenwerking, zowel met psychologen als met hbo-professionals?](#)

De NVO is er van overtuigd dat duidelijkheid over het eigene van de orthopedagogiek, duidelijkheid over de zienswijze van de NVO op de vakbekwaamheid van alle geledingen binnen de beroepenstructuur voor orthopedagogische zorg en de brede variëteit aan deskundigheden die orthopedagogen hebben, samenwerking ten goede komt.

De beroepscompetentieprofielen van de NVO gaan niet voor niets in op samenwerking en communicatie; juist van orthopedagogen wordt verbinding gevraagd, tussen alle betrokken actoren bij een opvoedings- of ontwikkelingsysteem. Juist van orthopedagogen wordt daarom ook verwacht dat zij andere disciplines kunnen verbinden en coördineren. De NVO staat voor die integrale samenwerking, ten behoeve van cliënt(systemen).

[Wat vinden andere beroepsgroepen, werkgevers en cliënten van de beroepenstructuur voor orthopedagogische zorg?](#)

Omdat de beroepenstructuur voor orthopedagogische zorg zojuist is gepubliceerd, weten we nog niet wat stakeholders hiervan vinden. We gaan graag in gesprek met hen; met een aantal brancheverenigingen, zoals *Jeugdzorg Nederland* en *De Nederlandse ggz*, hebben wij inmiddels al oriënterend gesproken.

[Wat vindt het ministerie van VWS van de beroepenstructuur voor orthopedagogische zorg?](#)

Omdat de beroepenstructuur voor orthopedagogische zorg zojuist is gepubliceerd, weten we nog niet wat het ministerie hiervan vindt. We gaan graag in gesprek met VWS; een oriënterend overleg heeft inmiddels plaatsgevonden.

[Wat als ook andere partijen, zoals hbo-beroepsgroepen, zo'n beroepenstructuur gaan ontwikkelen? Wordt het daarmee inzichtelijker voor cliënten?](#)

Een beroepenstructuur is een tamelijk abstract en technisch verhaal, dat voor cliënten per definitie ontoegankelijk zal zijn en is ook voor verwijzers nog redelijk ver van hun bed. Verschillende beroepenstructuren als zodanig zijn dan ook niet per definitie een probleem.

De uitdaging ligt in een verdere ontwikkeling en operationalisering, bijvoorbeeld van Kwaliteitsregisters. Als we daar vergelijkbare begrippen en duidingen kunnen geven, zal dat cliënten en verwijzers helpen.

Een uitdaging is ook de 'Wie kán wat?'-discussie; het zal helpen om samen met anderen tot meer overeenstemming te komen over de vraag hoe professionals flexibel kunnen worden ingezet om verantwoorde zorg te leveren.

Wat gaat er nu concreet gebeuren?

Als eerste pakt de NVO optimalisering van haar Kwaliteitsregisters op; dan gaat het bijvoorbeeld om het meer gebruiksvriendelijk maken voor professionals, het ordenen van bij- en nascholingsaanbod naar competenties en het onderzoeken of en hoe op korte termijn al tot portfolio's kan worden gekomen. Een project daarvoor is onlangs gestart.

Op dit moment geldt als herregistratienorm nog vakinhoudelijke nascholing op basis van een vaststaand aantal uren. Onderzocht wordt of en hoe ook deze norm meer competentiegericht kan worden ingevuld en beter kan aansluiten bij de professionalisering die de professional nodig heeft gezien de maatschappelijke ontwikkelingen op dat domein. Dit moet vóór 2021 leiden tot een idee over een nieuw normenkader en op de 'toetsbaarheid' daarvan.

Samen met enkele hoogleraren orthopedagogiek bezint de NVO zich op de vraag hoe een eventueel specialisme orthopedagogiek eruit zou kunnen zien. Uit die bezinning moet een onderzoekstraject voortkomen, dat wordt uitgezet bij leden en branche- en cliëntorganisaties.

De NVO is in overleg met VWS over bekostiging van de opleidingsplaatsen orthopedagoog-generalist en betreft daarbij brancheorganisaties die hebben aangegeven eveneens behoefte te hebben aan deze bekostiging.

Over de behoefte aan systematisch arbeidsmarktonderzoek (voor alle geledingen in de beroepenstructuur) op de middellange termijn en financiering van supervisie voor startende masters, gaat de NVO in overleg met brancheorganisaties en VWS.

Hoe wordt dat allemaal gefinancierd?

Zie boven. Deels investeert de NVO zelf deze ontwikkeling, maar deels kijken we ook in de richting van de Rijksoverheid, omdat dit een stelselinvestering is.

Wat is de betrokkenheid van leden bij die verdere ontwikkeling?

Leden worden op twee manieren betrokken:

- bij de ontwikkeling van diverse onderdelen, als leden van project- en werkgroepen. De bestaande commissies van de NVO wordt, als het over zaken gaat die hun taak en verantwoordelijkheid raken, gevraagd voorstellen te becommentariëren;
- de NVO ledenraad beoordeelt projectvoorstellen aan de start, al dan niet als onderdeel van het NVO-jaarplan, toetst tussentijds en bij afronding.

Wat is de betrokkenheid van cliënten en werkgevers bij de verdere ontwikkeling?

Juist vanwege het belang van cliënten streeft de NVO naar optimale betrokkenheid van cliëntorganisaties.

Veelgestelde vragen beroepenstructuur psychologische zorg

Een beroepenstructuur voor psychologische zorg is in ontwikkeling; er bestaat een stuurgroep, onder voorzitterschap van Alexander Rinnooy Kan en er is een klankbordgroep. Zodra het advies is gepubliceerd zal de NVO ook hierover veel gestelde vragen op haar website plaatsen. Omdat concepten ter consultatie zijn rondgegaan en tot vragen van ook NVO-leden hebben geleid, staan hieronder al enkele reeds nu veel gestelde vragen.

[De NVO was toch lid van de stuurgroep die onder voorzitterschap van Alexander Rinnooy Kan de beroepenstructuur voor psychologische zorg ontwikkelde?](#)

Tot begin april 2020 was de NVO lid van de stuurgroep onder voorzitterschap van Alexander Rinnooy Kan. De bedoeling was tot dat moment om een gezamenlijke beroepenstructuur voor psychologische en pedagogische zorg te ontwikkelen. De NVO herkende zich steeds minder in de beroepenstructuur zoals die daar werd ontwikkeld. Knelpunten waren:

- het veronderstelde gebrek aan vakbekwaamheid van universitair opgeleide masters;
- het ontbreken van door de beroepsgroep vastgestelde beroepscompetentieprofielen;
- een te sterke gerichtheid op 'Wie mág wat?' in plaats van op 'Wie kán wat?'
- een, min of meer impliciete, te eenzijdige gerichtheid op de ggz.

Het bestuur van de NVO zag, ook vanwege de stemverhoudingen in de stuurgroep, tot haar spijt, uiteindelijk geen andere uitweg dan zich terug te trekken. Dat terugtrekken is overigens in goed overleg gebeurd.

[Op dit moment kan de orthopedagoog instromen in de opleiding tot gz-psycholoog. Verandert dat?](#)

Als het aan de stuurgroep ligt wel. De stuurgroep wil, net als bij artsen het geval is, één doorgaande opleiding van universitair opgeleide master naar gz-psycholoog (die dan psycholoog-generalist heet). In dat model bestaat de universitair opgeleide master-psycholoog niet meer en worden andere disciplines, zoals de universitair opgeleide orthopedagoog, niet meer toegelaten. In feite vindt de selectie ná de bachelor (psychologie) plaats. Mogelijk komen er wel vrijstellingsregelingen voor aanpalende disciplines.

Deze visie was overigens van meet af aan breed vertegenwoordigd in de stuurgroep en is niet pas ontstaan door of na het vertrek van de NVO.

De NVO heeft een andere kijk op opleiding en ontwikkeling en ziet juist voordelen als universitaire masters enkele jaren werkervaring kunnen meenemen in hun postmaster-opleiding. De NVO wil ook dat werkgevers een rol blijven spelen bij selectie en dat dit niet een eenzijdige aangelegenheid wordt van opleiders. Tenslotte vindt de NVO het een goede zaak als professionals na enkele jaren werkervaring alsnog kunnen kiezen voor psychologie of pedagogiek.

Belangrijk is dat dat wat de stuurgroep uitbrengt de status heeft van advies. Op dit moment is toelating tot de opleiding gz-psycholoog wettelijk geregeld. Dat geldt overigens ook voor toelating tot de opleiding OG. De wijziging die de stuurgroep ambieert, vergt dus aanpassing van wet- en regelgeving. Daarmee zijn enkele jaren gemoeid. Bij elke processtap vanaf het publiceren van het advies zal de NVO zich uiterst kritisch uitlaten over dit onderdeel van het advies. Dat heeft zij overigens ook al gedaan in haar eerste officiële reactie op het concept dat is rondgegaan.

In die tussentijd blijft het recht op instroom van de orthopedagoog op basis van vigerende wet- en regelgeving van kracht.

Op dit moment kan de orthopedagoog-generalist via een verkorte route psychotherapeut worden. Blijft dat zo als de psychotherapie een specialisme (artikel 14) beroep zou worden?

Het conceptadvies van de beroepenstructuur voor psychologische zorg streeft naar een samenvoeging van KP-PT in één specialisme.

Een dergelijke samenvoeging vergt een wetswijziging. Daarmee is de nodige tijd gemoeid; één van de stappen in een wetstraject is dat het veld via een internetconsultatie op een voorgenomen wetswijziging kan reageren.

De NVO zal er in achtereenvolgende processtappen voor pleiten dat de OG die (via de verkorte route) psychotherapeut is geworden, net als de gz-psycholoog die de verkorte route heeft gevolgd, via een overgangsregeling een artikel 14 beroep zal worden.

Overigens zal de NVO ook informeel, via contacten met de betreffende beroepsverenigingen, een vinger aan de pols houden.